

**Debreceni SZC
Baross Gábor Középiskolája és Kollégiuma**

**4030 Debrecen, Budai Ézsaiás u. 8/A.
OM azonosító: 203033**

Pedagógiai program

Osztályfőnöki órák helyi tanterve

**A nevelőtestület véleményezte: 2018. 08. 29.
Érvénybe lépésének ideje: 2018. 09. 01.**

Debrecen

2018

OSZTÁLYFŐNÖKI ÓRÁK

Az iskolában folyó oktató-nevelő munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai az osztályfőnöki órák jegyében.

Főbb alapelvek, tendenciák:

- a., hangsúlyozottabban érvényesülnie kell a személyiségközpontúság elvének.
- b., A jövőre, az állampolgári szerepre való felkészítés fontos eleme nevelésünknek.
- c., A magyarságtudat, a világban elfoglalt helyünk tudatának együttes kezelése lényeges nevelési elv.
- d., Az erkölcsi nevelésnek is színtere az iskola. E téren időszerű feladat egy új, a társadalom valóságos viszonyaival, a mindennapi lét objektív lehetőségeivel összhangban álló erkölcsiség és erkölcsi tudat kialakítása.
- e., Hatékonyabbá kell válnia a tanulók magánéletre, ezen belül a családban betölthető szerepekre történő felkészítésnek.
- f., A tanulók körében az átlagosnál alacsonyabb színvonalú egészségkultúra különös jelentőséget ad az egészségmegőrzésre történő hatékony nevelésnek.
- g., Az iskola környezeti nevelési tevékenysége, erős fejlesztő-nevelő hatásával jelen van a mindennapi iskolai életben. Az intézetet úgy kell működtetni, hogy járuljon hozzá a tanulók környezetbarát szemléletmódjának formálásához.
- h., Fontos tendencia az újfajta dolgozói, munkavállalói szerepre történő felkészítés.
- i., Lényeges nevelési feladat a fiataloknak a szélesen értelmezett kultúra iránti igénynek felkeltése.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.

az önismeret fejlesztés markánsabb megjelenítése

az egészséges, stabil, autonóm személyiség kialakítása

a személyiségfejlődésben, illetve a társadalmi beilleszkedésben jelentkező zavarok megelőzése

a már kialakult személyiségzavarok, negatív tulajdonságok kezelése

pozitív akarati tulajdonságok kezelése

pozitív akarati tulajdonságok kialakítása:

- kezdeményezőkézség,
- kitartás, állhatatosság
- önuralom

Emocionális tulajdonságok:

- megfontoltság,
- belátás,
- tudásvágy,
- vita-kultúra
- meggyőződésre nevelés.

Testi, lelki szociális fejlődés feladatai:

- az egészség iránti igény felkeltése.
- az egészséges élet, a biológiai létet tekintsék tanulóink alapértéknek.
- a drog- és az alkohol elleni küzdelem fontos része legyen nevelésünknek.
- váljon általánossá a mentálhigiénés szemlélet.
- több hangsúlyt helyezünk a szorongás, a konfliktusok és kudarcok, az életben felmerülő kínzó problémák megfelelő kezeléséhez szükséges technikák elsajátítására.

- segítenünk kell azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek az ifjak egészségi állapotát javítják.
- neveljük az egészséges állapot örömteli megélésére, a harmonikus élet értéként való tiszteletére.
- a tanulók boldogságra való képességét fejlesztjük a pozitív pszichológia módszereit alkalmazva, boldogság program megvalósításával.
- a boldogságórák gyakorlatainak segítségével fejlesztjük a diákok érzelmi intelligenciáját, önismeretét és növeljük stressztűrő képességüket.
- a boldogságórák havi rendszerességgel jelennek meg a tizenegyedik évfolyam osztályfőnöki óráin.

Témakörök:

- A hála,
- Az optimizmus,
- Társas kapcsolatok,
- A jó cselekedetek gyakorlása,
- Célok kitűzése és elérése,
- Megküzdés,
- Apró örömek élvezete,
- Megbocsátás,
- A testmozgás,
- Fenntartható boldogság.

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatot:

A cél alapvetően az, hogy az osztályba járó tanulók idővel valódi közösséget alkossanak, mert ennek a kialakulása/kialakítása nagymértékben hozzájárulhat ahhoz, hogy a tanulók iskolával és tanulással kapcsolatos kedvezőtlen attitűdjei megváltozzanak. Az órákon a legfontosabb cél a tanulók minél nagyobb arányú bevonása az osztály munkájába, és ezen belül a tanulói aktivitás erősítése, amely az egyik legfontosabb eszköz lehet a tanulási kudarcok leküzdésében.

Ennek lépései, elemei:

- közösségek kialakítása,
- egyén a közösségben,
- közösségi normák létrehozása, gyakorlása,
- a közösség szokásrendszerének megszilárdítása,
- a normák betartása, módosítása,
- konfliktuskezelés gyakorlása,
- tanuló-tanár közötti partnerkapcsolat,
- állampolgári-közéleti magatartás fejlesztésének feladatai.

Felelős állampolgári nevelés elvei:

- a másik ember megismerése, elfogadása,
- tolerancia és együttesség,
- a demokráciára nevelés nagy problémája, hogy hogyan liberalizáljon, hogyan szabadítsa fel az iskola klímáját és ugyanakkor hogyan tartson fegyelmet.
- egyéniségek és normatívák szükségességének elfogadása,
- önálló érdekképviselet létrehozása, működtetése (Diákönkormányzat),
- tanulóinkban ki kell fejlesztenünk a társadalmi-politikai érzékenységet, fogékonyságot, érdemi közéleti tevékenységre kész és képes felnőttekké törekedjünk nevelni őket.

- ki kell fejlesztenünk a társas kapcsolatok létrejöttéhez szükséges tulajdonságokat: kedvesség, figyelmesség, udvariasság, kímélet, tisztelet, előzékenység, tapintat, megértés, szeretet, segítőkészség, stb.

A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység

A beilleszkedési zavarokat kiváltó okokat kell feltárunk, helyzetelemzést kell végeznünk (a tanulók már kialakult személyiségi jegyekkel rendelkeznek)

Beilleszkedési zavarok:

- kiszakadás a családból,
- menekülés a valóságtól,
- agresszivitás,
- önpusztító életmód,
- alkohol- és drogfogyasztás,
- normaszegő magatartás,
- bűnözés.

A zavarokat kiváltó okok:

- érzelmi biztonság, a belső stabilitás hiánya,
- veszélyeztető családi környezet,
- feldolgozatlan gyermekkori sérelmek,
- korlátozott cselekvési lehetőség,
- kielégítetlen szükségletek,
- sivár emberi kapcsolatok, társtalanság, elmagányosodás,
- szegénység.

Nevelési feladatunk a helyzetelemzés tükrében:

- önnevelési készség és képesség kialakítása,
- tájékozódni tudás az ellentmondásos helyzetekben,
- döntésképeség elősegítése,
- konfliktuskezelési készség fejlesztése,
- kudarcok elviselésének képessége,
- fejlett szociális képességek (kapcsolatteremtő, empátiás képesség, tolerancia, kommunikációs képességek) kialakítása, fejlesztése.

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

Az osztályfőnökök fontos feladata ezen a téren, hogy a tudás, a tanulás értékét elismerje. A jobb teljesítmény kapjon elismerést, dicséretet. Tudatosítsuk a tanulóknak az ismeretek értékesíthetőségét a munkaerőpiacon. Rá kell mutatnunk az információ jelentőségére az egyén, a közösség, a társadalom számára. Fejlett gondolkodási kultúra fontosságára rá kell világítani. Tudatosítani kell, hogy ez a közéletben való jelenlét feltétele. A gondolkodásnak a munkavégzés során is fontos szerepe van –erre is fel kell hívnunk a tanulók figyelmét.

Gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

Elsősorban felderítő tevékenység hárul az osztályfőnökökre.

Mivel iskolánkban ifjúságvédelemmel foglalkozó tanár van, így az osztályfőnöknek a közvetítő szerepet kell betöltenie. Ehhez természetesen meg kell ismernünk tanulóinkat, ismerni kell a családi hátteret. A megfelelő fórumokat ki kell használnunk: osztályfőnöki óra, egyéni

beszélgetés szünetekben, fogadóórák, ahol a szülővel tarthatjuk a kapcsolatot, a szülői értekezletek, melyek lehetőséget nyújtanak a tanuló életkörülményeinek megismerésére. Ennek ismeretében vehetjük fel a kapcsolatot az ifjúságvédelmi felelőssel, aki megteszi a megfelelő lépéseket.

Tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő programok.

Az osztályfőnöki órák inkább a tanulási kudarcok okának felderítésének színterei.

Okok:

- hiperaktivitás, mely serdülőkorra válik veszélyessé, melynek tünetei közé tartozik az alacsony önértékelés, a tanulási kudarc, a szorongás, a depresszió,
- figyelemzavar,
- nem tudja az ingereket szelektálni,
- emlékezés zavara,
- kommunikációs zavarok.

Ezek a problémák csak súlyosbodó gondokat jelentenek. Az ilyen típusú gyerekek sok tanulási problémával küszködnek. Mindezek a képességek javíthatók türelemmel, biztatással, dicsérettel és olyan feladatokkal, amelyek a hiányzó vagy hibás képességeket javítják.

A program menete:

- a tanulási kudarcok okának felderítése,
- a háttér ismeretében megfelelő személyiségfejlesztő program kidolgozása,
- megfelelő szintű önismeret kialakítása,
- önmaguk kritikus szemléletére nevelés,
- erényeik felismertetése, hibáik elleni küzdelemre nevelés (kitartás, küzdés, önbizalom).

Kapcsolat a szaktárgyi tanárokkal:

- konkrét felzárkóztató program eltervezése,
- csoportbontás,
- egyéni foglalkoztatás,
- állandó ismétlés, számonkérés.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység:

Intézeti szinten lehet megtervezni: tankönyvtámogatás, tanszersegély, kirándulás támogatása. Az osztályfőnök feladata felderíteni a szociális hátrányokkal küzdő tanulókat.

Az iskolában folyó oktató-nevelő munka ellenőrzési, mérési, értékelési, minőségbiztosítási rendszere

A nevelő munkánk eredményességét a tanulók viselkedési kultúráján érezni lehet naponta.

Egyéb tesztek, felmérések ugyancsak jelzéseket adnak a tanulók neveltségi szintjéről.

Az értékelés az osztályfőnöki órákon folyamatosan zajlik.

Kiemelt magatartási értékelés történik félévkor és év végén.

A minőségbiztosítási rendszer működik, az ezzel megbízott tanárok körültekintően teszik a dolgukat, gyakran segítséget kérve az osztályfőnököktől.

A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő – oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

Osztályfőnöki kézikönyv

Kérdőívek, tesztek

Kisfilmek

Laptop, projektor vagy interaktív tábla

A szülő, tanuló, kollégiumi pedagógus és az oktatók együttműködésének formái:

- iskolai értekezletek,
- szülői értekezlet,
- tanári fogadóórák (hetenként),
- fogadóórás szülői értekezlet,
- közös iskolai rendezvényeken való együttlét, együttműködés,

Tanórán kívüli foglalkozások:

- tanulmányi kirándulás,
- városi, megyei rendezvények,
- egészséges életre nevelés: városi egészségnap, időszakos kiállítások
- környezeti nevelés- városnézés: környezetünk értékeinek feltárása
- múzeumlátogatás,
- színházlátogatás,
- kiállítások megtekintése,
- sportrendezvények.

A kulcskompetenciák megjelenése az osztályfőnöki órák keretében végzett osztályfőnöki tevékenység során

A legfontosabb – és minden évfolyamra értendő – a tanulói személyiség komplex fejlesztése, amelynek középpontjában az iskola, a tanulás, a közösség elfogadása áll. Ezen belül a kiemelt célok és azok kapcsolódásai a NAT kiemelt fejlesztési területeihez a következők:

1. Anyanyelvi kommunikáció

Ismeretek

- A verbális kommunikáció különféle típusainak (beszélgetés, vita) ismerete.
- A kommunikációban használt arckifejezések, testtartás és gesztusok rendszere.
- A nem irodalmi szövegfajták (önéletrajz, pályázat) és fő jellemzőik ismerete (pl. a továbbtanuláshoz, esetleges ösztöndíjak elnyeréséhez szükséges tartalmi és formai ismeretek elsajátítása).
- A nyelv és a kommunikációs formák társadalmi és kommunikációs környezethez való kötöttségének és változatosságának felismerése.
- Udvariassági formulák, illemszabályok jellegzetes helyzetekben. Generációs különbségek a viselkedéskultúrában.

Készségek

- Különböző üzenetek közlése írásban és szóban, illetve vagy másokkal való megértetése változatos helyzetekben, különböző céllal. Ide tartozik a beszélgetések

változatos kommunikációs kontextusokban történő kezdeményezése, folytatása és befejezése is.

- Saját érvek meggyőző módon történő megfogalmazása szóban és írásban, valamint mások írásban, szóban kifejtett nézőpontjainak teljes mértékű figyelembe vétele. (Az osztályközösségben kialakuló esetleges konfliktusok megbeszélése.)

Attitűd

- Mások véleményének és érveinek nyitott módon történő megközelítése, konstruktív, kritikai párbeszéd folytatása.
- A nyilvánosság előtti magabiztos megszólalás (osztályközösség, diákközygylés)
- A kultúrák közötti kommunikáció iránti pozitív megközelítés kialakítása.

2. Idegen nyelvi kommunikáció

Ismeretek

- A verbális interakció különféle típusainak ismerete (személyes és telefonon történő beszélgetés, pl. külföldi tanulók fogadása, a velük történő kapcsolattartás.)

Készségek

- Szóbeli üzenetek meghallgatása és megértése a kommunikációs helyzetek megfelelő körében (ismerős, a személyes érdeklődési körhöz vagy a mindennapi élethez kapcsolódó témákból)
- Beszélgetés kezdeményezése, folytatása és befejezése ugyanezen témákban.

Attitűd

- A kulturális különbségek iránti fogékonyság, a sztereotípiák elutasítása.

3. Matematikai kompetencia

Készségek

- A matematikai kompetencia alapelveinek alkalmazása a mindennapi életben felmerülő problémák megközelítése és megoldása során, pl. a háztartási költségvetés kezelése (a bevételek és kiadások kiegyensúlyozása, tervezés, megtakarítás), a vásárlás (árak összehasonlítása, mértékegységek, ár-érték arány ismerete)
- Kritikus fogyasztói magatartás, a fogyasztói szokások kialakítása a saját szükségletek kielégítésében.
- Az utazás és a szabadidő (távolság és utazási idő közötti összefüggés felismerése, pénznemek és áruk összehasonlítása).

Attitűd

- Hajlandóság a számtani műveletek használatára a mindennapi munkában, és a háztartásban adódó problémák megoldására.
- Hajlandóság mások véleményének érvényes (vagy nem érvényes) indokok vagy bizonyítékok alapján történő elfogadására, illetve elutasítására.

4. Természettudományi és technológiai kompetenciák

Ismeretek

- A technológiai és más területek – tudományos fejlődés (pl. az orvostudományban), társadalom (értékek, erkölcsi kérdések), kultúra (pl. a multimédia) és a környezet (környezetszennyezés, fenntartható fejlődés) – közötti összefüggések megértése.

Attitűd

- Érdeklődés a tudomány és technológia iránt, azok kritikai értékelése, ideértve a biztonsággal kapcsolatos etikai kérdéseket is.
- Nyitottság a tudományos ismeretszerzésre, érdeklődés a tudományos, valamint a műszaki pályák iránt. (A jövőbeni munkaterülettel, munkakörrel kapcsolatos elvárások. Piacképes és nem piacképes tudások).

5. Digitális kompetencia

Ismeretek

- Az ITT természetének és a mindennapi élet különféle kontextusaiban betöltött szerepének, illetve lehetőségeinek alapos ismerete, mely magában foglalja az ITT felhasználási lehetőségeinek ismeretét, a személyiség kiteljesítését, a társadalmi beilleszkedést és a foglalkoztathatóságot elősegítő kreativitás és újítás terén.
- Annak felismerését, hogy az ITT interaktív használata során bizonyos etikai elveket tiszteletben kell tartani.

Készségek

- Mivel az ITT technológiáinak alkalmazására egyre több a lehetőség a mindennapi életben, így a tanulásban és a szabadidőben, a munkahelyen, szükséges a kritikai gondolkodás, kreativitás és újítás (pl. az osztályközösség életével, mindennapjaival kapcsolatos területeken: az osztálytársakkal történő kapcsolattartásban, a szabadidős és közösségi programok szervezésében, koordinálásában)

Attitűd

- Hajlandóság az ITT használatára az önálló és csapatban végzett munka közben, kritikai és reflektív szemlélet alkalmazása a rendelkezésre álló információk értékelése során.
- Pozitív viszonyulás az internet használatához és fogékonyság a világháló biztonságos és felelősségteljes használata iránt, beleértve a személyes szféra és a kulturális különbségek tiszteletben tartását is.
- Érdeklődés a látókör szélesítése érdekében történő ITT használat iránt, kulturális, társadalmi és szakmai célú közösségekben és hálózatokban való részvétel révén.

6. A tanulás tanulása

Ismeretek

- Saját kedvelt tanulási módszerek, erősségek és gyengeségek, készségek és alkalmasság értő ismerete. (Az iskolai tanulásban szerzett tapasztalatok elemzése, folyamatos önértékelés, ennek szembesítése a tanárok és az osztálytársak véleményével.)
- Annak felismerése, hogy az oktatás és képzés során hozott különböző döntések hogyan befolyásolják az egyén későbbi pályafutását.

Készségek

- A tanulás és pályafutás önálló, hatékony irányítása. A tanulás időbeosztása, autonómia, fegyelem, kitartás és információkezelés a tanulási folyamat során.
- A tanulás tárgyára és céljára irányuló kritikai reflexió. A kommunikáció mint a tanulási folyamat része, a szóbeli kommunikáció megfelelő eszközeinek (intonáció, mimika, gesztusok) alkalmazása, valamint különféle multimédia üzenek (írott vagy beszélt nyelv, hang, zene) megértése és létrehozása révén.

Attitűd

- A kompetenciák változtatására és továbbfejlesztésére való hajlandóságot támogató énkép, valamint a motiváció és a siker elérésére való képességbe vetett hit. (Egészséges önbizalom, ambíció, céltudatosság. Egészséges rivalizálás és kíméletlen törtetés. Teljesítmény az iskolában, az iskolán kívül, vizsgán, versenyen.)
- A tanulás pozitív, az életet gazdagító tevékenységként való felfogása, belső készítés a tanulásra.
- Alkalmazkodóképesség, rugalmasság.

7. Személyközi, interkulturális és szociális kompetenciák

Ismeretek

- A különböző társadalmakban általánosan elfogadott vagy támogatott viselkedési szabályok és viselkedésmódok ismerete.
- Az egészségmegőrzés, a higiénia és a táplálkozás szabályainak ismerete, ezek kamatoztatása a saját életben és a család életében.
- Az interkulturális dimenzió szerepének megértése az európai és más társadalmakban.

Készségek

- Konstruktív kommunikáció különféle társadalmi helyzetekben (tolerancia mások nézeteivel és viselkedésével szemben, az egyéni és a kollektív felelősség tudatosítása. (Társas kapcsolatok az osztályban. Az együttes élmények, tevékenységek, közös célok közösségteremtő ereje. Feszültségek és konfliktusok a tanulók és tanulócsoportok között.)
- Mások bizalmának és együttérzésének kiváltása.
- A személyes elégedetlenség konstruktív módon történő kifejezése (az agresszió, az erőszak, az önpusztító viselkedésminták féken tartása).
- A személyes és szakmai szféra szétválasztása, tartózkodás a szakmai konfliktusok személyes szintre vitelétől.
- A nemzeti kulturális identitás tudatosítása és megértése. A diverzitásból adódó nézőpontbeli különbségek felismerése és megértése, valamint a saját nézetek konstruktív módon történő kifejezése.
- Tárgyalóképesség.

Attitűd

- A másik ember iránti érdeklődés és tisztelet. (Az emberi kapcsolatok értéként való elfogadása, érzékenység az emberi gesztusok iránt.)
- Törekvés a sztereotípiák és előítéletek leküzdésére. Kompromisszumkészség, tisztesség, öntudatosság.

8. Állampolgári kompetenciák

Ismeretek

- A polgári jogok, az ország alkotmányának és kormánya működésének ismerete.
- A helyi, regionális, nemzeti, európai és nemzetközi szintű szakpolitikák kidolgozásának folyamatában részt vevő intézmények szerepének és feladatainak ismerete (EU).
- A helyi és nemzeti szintű kormányzat kulcsszereplőinek, pártjainak és nézeteiknek ismerete.
- A demokrácia, az állampolgárság fogalmainak és az azokról szóló nemzetközi nyilatkozatok ismerete.

- A hazai és világtörténelmet leginkább befolyásoló események, áramlatok, politikai szereplő, valamint Európa és szomszédai jelenlegi helyzetének ismerete.
- A kivándorlás, bevándorlás, a kisebbség fogalmának ismerete.

Készségek

- Részvétel a lakóhely életében, valamint a döntéshozásban: választásokon való szavazás.
- A szolidaritás kifejezése, a helyi, illetve a tágabb közösséget érintő problémák megoldása iránti érdeklődés, a probléma megoldásában való részvétel.
- A közintézményekkel való hatékony érintkezés. Az EU által kínált lehetőségek kihasználása.

Attitűd

- A lakóhelyhez, hazához, Európához és a világhoz való tartozás érzése (Európai identitástudat, az európai hagyományok, kulturális örökség. A kelet-közép európai régió sajátos problémái.)
- Hajlandóság a különböző szinteken folyó demokratikus döntéshozásban való részvételre. (Az osztársadalmi, a helyi és az egyéni érdek összehangolására való készség és képesség. Érdekelismerés, érdekképviselet, érdekérvényesítés, készség a társulásra, önszerveződésre.)
- Érdeklődés az önkéntes állampolgári szerepvállalás iránt, a társadalmi sokszínűség és a kohézió támogatása.
- A mások által vallott értékek és mások magánélete tiszteletben tartása, adott esetben fellépés a társadalomellenes viselkedéssel szemben.
- Az emberi jogok és az egyenlőség elfogadása.
- A különböző etnikai és vallási csoportok értékrendjei közötti különbségek tiszteletben tartása és megértése.

9. Vállalkozói kompetencia

Ismeretek

- A rendelkezésre álló lehetőségek ismerete és az egyén személyes, szakmai és/vagy üzleti tevékenységeihez illeszthető lehetőségek felismerése.

Készségek

- Tervezés, szervezés, elemzés, kommunikáció, cselekvés, eredményekről való beszámolás, értékelés készségei.
- Projektek kidolgozásához és végrehajtásához szükséges készségek.
- Az együttműködésre épülő, rugalmas csapatmunka. (Csoportfeladatok megoldása pl. a tanulmányi kirándulások alkalmával. Nemzetiségi és egyéb programokon való szereplés, illetve ezek feltételeinek megteremtése.)
- A személyes erősségek és gyengeségek felismerése. (Önmagunk elfogadása és elfogadtatása. Az önfejlesztés igénye, lehetősége és módjai.)

Attitűd

- Kezdeményezőkézség.
- Pozitív viszonyulás a változáshoz és újításhoz.
- Késztetés azon területek keresésére, ahol az ember vállalkozói készségei teljes skáláját kamatozathatja.

10. Kulturális kompetencia

Ismeretek

- A nemzeti és európai kulturális örökség és ezek világban elfoglalt helyének ismerete.
- Az európai kulturális és nyelvi sokszínűség tudatosítása.
- A közízlés alakulásának és az esztétikai tényezőknek a mindennapi életben betöltött fontossága felismerése.

Készségek

- A különböző kifejezésmódokon keresztül történő művészi önkifejezés a saját tehetségnek megfelelően. (vers- és prózamondó versenyek, képzőművészeti alkotások létrehozása, teremdekoráció, osztály- és iskolaújság szerkesztése.)
- Műalkotások és előadások élvezete. (Színház- és múzeumlátogatások, koncertek.)

Attitűd

- Nyitottság a kulturális kifejezés sokfélesége iránt.
- A diverzitás tiszteletével párosuló erős identitástudat.

9. ÉVFOLYAM

Óraszám: 1 óra/hét
36 óra/év

Az éves óraszám felosztása

	Témakörök	Óraszám
1.	Iskolakezdés	3
2.	Én és az iskola: önismeret, pályaorientáció, a tanulás tanulása,	6
3.	Társas kapcsolatok, konfliktuskezelés, viselkedéskultúra	10
4.	Egészséges életre nevelés, egészségvédelem	10
5.	Jelenismeret, felelős állampolgár nevelése, globális problémák	5
6.	A tanulók teljesítményének értékelése	2
	Összesen	36

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Iskolakezdés (1. témakör)	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az általános iskolai tudás felhasználható elemei (írás, olvasás, szövegértés).	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az iskolai életet szabályozó mindennapi dokumentumok megismerése, tájékozódás, eligazodás. A társas aktivitás fejlesztése. Írott és íratlan szabályok megismerése, igény felkeltése a betartásukra, hasznuk, értelmük belátása.	
<i>Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>		Kapcsolódási pontok
A házirend és az egyéb szabályzatok megismertetése, szervezési kérdések, felelősök munkájának megismerése, tisztségviselők választása Az iskola története Magatartási, viselkedési, udvariassági alapszabályok A beszélgetés, vitatkozás alapszabályai		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> hétköznapi és hivatalos szövegek, dokumentumok értelmezése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szabály, norma, felelősség, hagyomány, beszélgetési és vitatkozási kultúra.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Én és az iskola: önismeret, pályaorientáció, a tanulás tanulása (2. témakör)	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Az általános iskolai tudás (írás, olvasás, szövegértés) és egyéni (tanulási) tapasztalatok felhasználható elemei.	

<p>A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>A tanulás és az iskola fontosságának tisztázása az egyéni életút szempontjából. Az iskolának mint a tudás egyik hordozójának elfogadtatása.</p> <p>Az önismeret fejlesztése.</p> <p>A tanuló helyének feltérképezése a családban, az iskolában és egyéb közösségekben.</p> <p>Az „önismeret” forrásainak és az „énképet” alakító tényezők szerepének erősítése.</p> <p>Mások véleményének meghallgatása.</p> <p>Ki milyen pályát szeretne választani az iskola elvégzése után?</p> <p>A tanulás tanulása: alapvető tanulási technikák megismertetése, gyakoroltatása és/vagy fejlesztése.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p>Az iskola társadalmi és kulturális szerepének fontosságának felismerése.</p> <p>Az önmagáról alkotott kép (tanulói önkép) és az önmagáról közvetített kép közötti különbség jelentőségének tudatosulása. Erényeink felismerése, erősítése, a kiküszöbölhető hibák korrigálása (jellem, ember- és önismeret, önnevelés).</p> <p>Képességei ismeretében alakítsa pályaválasztási elképzeléseit.</p> <p>A tanulással kapcsolatos technikák és módszerek fontosságának felismerése a tanulás hatékonysága és eredményessége érdekében.</p> <p>Alapvető tanulási technikák megismerése, gyakorlása.</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés.</p> <p><i>Matematika:</i> grafikonok értelmezése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Egyén, közösség, társadalom, iskola, tanulási technika.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Társas kapcsolatok, konfliktuskezelés, viselkedéskultúra (3. témakör)</p>	<p>Órakeret 10 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Általános iskolai tanulmányok és egyéni (konfliktuskezelési) tapasztalatok felhasználható elemei.</p>	
<p>A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>Közösségek kapcsolati háló(zata)inak megismerése.</p> <p>Társas kapcsolatok az osztályban. Sztárok és magányos „arcnélküli” tanulók, baráti párosok jelenléte. Együttes tevékenységek, élmények, közös célok.</p> <p>A szervezett és a spontán kialakuló csoportok együttes jelenléte az osztályban, ezek közötti feszültségek.</p> <p>A konfliktus, mint az emberi életben elkerülhetetlen és hasznosítható jelenség.</p> <p>Egyéni és csoportos konfliktusok okainak feltárása.</p> <p>Válságkezelő stratégiák megismerése és lehetséges hatásaik felmérése.</p> <p>A konstruktív konfliktuskezelés feltételei: <i>önismeret, saját felelősség belátása, megfelelő kommunikációs készség, empátia tolerancia, mások különbözőségének elfogadása.</i></p> <p>Mindennapi kommunikáció szabályai.</p> <p>Köszönés – megszólítás, ismerkedés, bemutatkozás, beszélgetés.</p> <p>A kapcsolat kezdeményezése.</p> <p>A társalgás szabályai társaságban. Nyelvi igényesség és igénytelenség. Udvariassági formulák.</p> <p>Generációs különbségek a viselkedéskultúrában.</p>	

<i>Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>		Kapcsolódási pontok
<p>Az egyéni és közösségi kapcsolatok szintjeinek és típusainak ismerete. Fogadja el a másik embert olyannak, amilyen. Tudja összehangolni az egyéni és a közösségi érdekeket. Az osztályban kialakuló csoportok érdekeit fogadja el. Tudja, hogy hol a helye a közösségben. Felelősség egymás iránt.</p> <p>Az alapvető konfliktuskezelő technikák megismerése. Saját tapasztalatait tudja hasznosítani. Mások szempontjait figyelembevevő viselkedést tanúsítson. Alakuljon ki az együttműködés képessége. Ne legyen agresszív.</p> <p>Az alapvető viselkedési és kommunikációs szabályok megismerése. A magyar nyelv megfelelő használata. Udvarias, figyelmes viselkedés készsége.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> egyének és közösségek szerepe a történelemben.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> konfliktusok ábrázolása az irodalmi/művészeti alkotásokban.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Közösségi érdek, közös cél, felelősség, konfliktus, társalgási szabály, viselkedéskultúra.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az egészséges életre nevelés, egészségvédelem (4. témakör)	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Általános iskolai tanulmányok és egyéni tapasztalatok hasznosítása.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>A serdülőkor személyiségjegyei. Az életkori problémák. A serdülés testi sajátosságai, a serdülőkori biológiai, pszichológiai érés folyamatának ismerete.</p> <p>A testi és lelki egészség összefüggései. Képességeinek és korlátainak tudata. Képességeik ismeretében a szervezet megfelelő testi-lelki terhelésre való törekvés. Alulterhelés és a túlterhelés veszélyei. A testmozgás és a táplálkozás szerepének megismerése életünkben, az egészséges életmód iránti igény felkeltése. Az egészséges életmód szokásrendszere, ismérvei.</p> <p>Az egészség Fizikai tartalma: „tisztaság fél egészség” (higiénia) mozgás, táplálkozás, káros szenvedélyek kerülése. Az egészség Lelki tartalma: „ép testben ép lélek”. Tartozni valakihez: család, munka, szabálykövetés, segítség. Az egészség Szociális tartalma: kapcsolattartás, osztozás, közös munka segítség.</p> <p>Veszélyes anyagok, helyzetek: <i>Drog fogalma:</i> minden anyag, amely testi, lelki változásokat okoz. Szenvedélybetegség – drogfüggőség <i>Legális drogok</i> (dohányzás, alkohol) – <i>Illegális drogok</i> (kábitószerek) Kísértésnek kitéve (döntéshozás lehetőségei, lépései, kockázatvállalás szükségessége és veszélyei) Egészséges és biztonságos élet, életrend, életritmus. Egészségmegőrző választásaink, illetve tévedéseink következményei.</p> <p>Szükségleteink (Maslow): V. Önmagunk megvalósítása IV. Elismertség (önmaguktól elvárt, másoktól elvárt) III. Csoporthoz tartozás (barátok, sporttárs) II. Biztonságérzet (szülők, család, szeretet) I. Túlélés (étel, ital)</p>	

<i>Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
<p>Ismerje saját testét, személyiségjegyét. Önismeret, önkontroll, önértékelés, önbizalom helyes aránya. Önnevelési készség kialakítása. Hangulatait, idegrendszeri változásait tudja kezelni.</p> <p>Az egészséges életmód, egészségmegőrzés fontosságának belátása, lehetséges módszerek, tényezők gyűjtése (környezet, táplálkozás, mozgás stb. szerepe). Iskola és szabadidő – időterv készítése. A szabadidő tartalmas eltöltésére való igény kialakítása. A sport szeretetére nevelés. Egészséges táplálkozás szabályai Jó és rossz életvitel, szokások felismerése a saját életében. Káros szenvedélyek kiiktatása életedből. A kísértés veszélyei, azok elkerülésének módja. Helyes életrend kialakítása. Az egészségmegőrzés kritériumai.</p> <p>A szükségleteink értékrendje. Bizalom családban, barátokhoz.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> irodalmi és hétköznapi szövegek értelmezése.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> higiénikus környezet.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> a mozgás, a sport szeretete, csapatjátékok.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Környezet, szabadidő, életmód, életvitel, káros szenvedélyek.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Jelenismeret, felelős állampolgár nevelése, globális problémák (5. témakör)	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Általános iskolai tanulmányok és egyéni tapasztalatok.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>Társadalmunk múltja, hagyományai, a jelen problémái. A haza közösségteremtő alkotóelemei:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a nyelv, a táj, - a kultúra, a történelem, - a hagyományok, - az ünnepek, a szokások, <p>Nemzeti sorsfordulóink. A múlt és a jelen kapcsolata. Történelmi események, személyiségek megítélése. Az ünnepek szerepe és jelentősége a társadalom életében.</p> <p>A civil társadalom kialakulása. Az emberek egyenlőségének elismerése, a faji, vallási, etnikai különbségek elfogadása. Az alkotmányosság, a törvényesség, az állampolgári jogok és kötelességek ismerete. Alapszintű ismeretek szerzése a törvények (jogalkotás) világáról.</p> <p>Az emberiség globális problémái, mint minden egyes embert érintő gondok. „A gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan” szlogen értelmezése</p>	

<i>Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>		Kapcsolódási pontok
<p>A jelen társadalmi változásai, ellentmondásai. A fontosabb ünnepek tartalmi elemeinek ismerete.</p> <p>Előítélet mentesség kifejlesztése. Másság és tolerancia: elfogadó és elutasító attitűdök a társadalomban. A törvények világa – a hétköznapi szabályzóinak megismerése (az alkotmány, a törvények és a rendeletek). A jogok és kötelességek ismerete. Hol húzódnak a határok: jogszerű és jogszerűtlen, törvényes és törvénytelen, szankciók – konkrét esetek megvitatása.</p> <p>Felelősek vagyunk egymásért, a világot, a környezetünkért, a jövő generációk sorsáért. Aktuális események a világban.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> nemzetünk történelmének fontosabb eseményei, kiemelkedő személyiségei; állampolgári jogok és kötelességek.</p> <p><i>Matematika:</i> diagramok és grafikonok értelmezése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Haza, nemzet, tolerancia, alkotmány, törvény, rendelet.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A tanulók teljesítményének az értékelése (6. témakör)	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Általános iskolai tanulmányok és egyéni tapasztalatok.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az önértékeléshez és egymás értékeléséhez szükséges képességek, kompetenciák. fejlesztése (pl. kommunikációs, szociális kompetenciák). A tanulók féléves és éves teljesítményének (magatartásának és szorgalmának) az értékelése.	
<i>Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>		Kapcsolódási pontok
<p>Részvétel az értékelésben (önértékelés, egymás értékelése). Véleményét kulturáltan közölje és mások értékelését higgadtan fogadja.</p>		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> kulturált kommunikáció.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Külső és belső értékelés.	

10. ÉVFOLYAM

Óraszám: 1 óra/hét
36 óra/év

Az éves óraszám felosztása

	Témakörök	Óraszám
1.	Iskolakezdés	3
2.	Én és az iskola: önismeret, pályaorientáció, a tanulás tanulása,	6
3.	Társas kapcsolatok a családban, konfliktuskezelés, viselkedéskultúra	10
4.	Egészséges életre nevelés, egészségvédelem	10
5.	Jelenismeret, felelős állampolgár nevelése, globális problémák	5
6.	A tanulók teljesítményének értékelése	2
	Összesen	36

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Iskolakezdés (1. témakör)	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A 9. évfolyam tematikai egységeiben szerzett tudás és tapasztalat.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az iskolai életet szabályozó, mindennapi dokumentumok átismétlése, változások megismerése. A társas aktivitás fejlesztése. Írott és íratlan szabályok ismételt megbeszélése, betartásukra vonatkozó igény megerősítése, hasznuk, értelmük belátása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A házirend és az egyéb szabályzatok ismétlése, felelevenítése. Szervezési feladatok elvégzése. A különböző felelősök előző évi munkájának értékelése, új tisztségviselők választása. Magatartási, viselkedési, udvariassági alapszabályok A beszélgetés, vitatkozás alapszabályai		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> hétköznapi és hivatalos szövegek, dokumentumok értelmezése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szabály, norma, felelősség, hagyomány, beszélgetési és vitatkozási kultúra.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Én és az iskola: önismeret, pályaorientáció, a tanulás tanulása (2. témakör)	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A 9. évfolyam tematikai egységeiben szerzett tudás és tapasztalat.	

A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>A tanulás és a tudás szerepe az egyéni életút szempontjából. Az iskola szerepe a tudás megszerzéséhez vezető úton.</p> <p>Önmagunk ismerete, saját „énünk” elfogadása és elfogadtatása. Az önfejlesztés igénye. Eseményképek és szerepük az önnevelésben. Felelősségvállalás saját személyiségünk alakításáért. A szándék, a kitartás és a céltudatosság szerepe az önfejlesztésben.</p> <p>Tanulok-e tovább vagy munkába állok? Milyen lehetőségeim vannak? Munkakörök, munkaterületek ismerete, betöltésének feltételei. Saját, illetve szüleik tapasztalatai a munkáról. A vállalkozás helyzete. A jó fellépés.</p> <p>Az önismereten alapuló tanulási módszerek kimunkálása. Önellenőrzés.</p> <p>A munkaeszközök, (tankönyv, munkalap, lexikonok, kézikönyvek, számítógép stb.) hagyományos és új információhordozók helyes használata.</p>
---	---

<i>Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
<p>Az iskola társadalmi és kulturális szerepének fontossága.</p> <p>A személyiségben rejlő lehetőségek és gátak feltárása, a személyiség stabilizálása.</p> <p>Önálló döntéshez szükséges képességek kialakítása. Önismeret fejlesztő tréningen való részvétel.</p> <p>Az önismeret szerepe a pályaválasztásban. Milyenek a képességeim? Milyen a végzettségem? Milyenek a lehetőségeim?</p> <p>Ismerje meg a munkakörök követelményeit. Tudjon információt gyűjteni a választott munkakörrel kapcsolatban. Egyéni vágyak, törekvések összehangolása a lehetőségekkel. Vita a vállalkozásról.</p> <p>A tantárgyankénti speciális tanulási technikák alkalmazása. Folyamatos önellenőrzési képesség kialakítása. A munkaeszközök hatékony használatának képessége.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés.</p> <p><i>Matematika:</i> grafikonok értelmezése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Egyén, közösség, társadalom, iskola, tanulási technika.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Társas kapcsolatok a családban, konfliktuskezelés, viselkedéskultúra (3. témakör)	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A 9. évfolyam tematikai egységeiben szerzett tudás és tapasztalat.	

<p>A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>A család mint az egyén elsődleges mikroközössége. A család történelmileg kialakult funkciói. Különböző életkorú családtagok sajátos problémái, ezek kezelése. A serdülő sajátos szerepe a családban, felelőssége a családi élet légköréért. A családi élet zavarai, a széteső család, a csonka család problémái. Távol a családtól.</p> <p>A konfliktus, mint az emberi életben elkerülhetetlen és hasznosítható jelenség. Egyéni és csoportos konfliktusok okai, eredete. A konfliktusmegoldási módok. A konstruktív konfliktusmegoldás menete: <i>a probléma körvonalazása, megoldási alternatívák, azok mérlegelése, a megfelelő kiválasztása, az eredmény: „ne legyen vesztes” elv érvényesüljön.</i></p> <p>Illemszabályok bizonyos helyzetekben. Civilizációs szokások. Az ígéret, a megállapodás, a határidők betartása. Mások idejének, nyugalmanak tiszteletben tartása. A kölcsön kapott értékek, tárgyak sértetlenül és időben való visszaszolgáltatása. Bocsánatkérés szerepe a megfelelő időben, kiengesztelés. Udvariasság. Fokozott figyelem az arra rászorulókkal (idős, beteg, kisgyerekes stb.). Generációs különbségek a viselkedéskultúrában. A testi-lelki erőszak hatásai.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		
<p>Helyem a családban. A legfőbb kapocs a szeretet. Feltétel nélküli szeretet, elfogadás. A bizalom és felelősség egymás iránt a családban.</p> <p>Imerje a konfliktusmegoldási módokat és alkalmazza azokat. Alakuljon ki készsége a problémák együttes megoldására. Tudjon együttműködni.</p> <p>A viselkedése a helynek és az alkalomnak megfelelő legyen. Pontosságra, tapintatra nevelés. Értékek megbecsülése. Tudjon bocsánatot kérni és megbocsátani. Udvarias, figyelmes viselkedés rászorulókkal. Kerüljék a durvaságot, az erőszakot.</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a család szerepe a történelemben.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> konfliktusok ábrázolása az irodalmi/művészeti alkotásokban.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Közösségi érdek, közös cél, felelősség, konfliktus, udvariasság, viselkedéskultúra.</p>	
<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Az egészséges életre nevelés, egészségvédelem (4. témakör)</p>	<p>Órakeret 10 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A 9. évfolyam tematikai egységeiben szerzett tudás és tapasztalat.</p>	

<p>A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>Serdülőkori változások. Képességeinek, idegrendszeri változásainak ismerete.</p> <p>A szorongás, a stressz, a feszültség leküzdése, a fáradtság oldásának módszerei.</p> <p>A megfelelő konfliktuskezelés, mint a lelki egészség feltétele.</p> <p>Az egészség <i>fizikai, lelki</i> és <i>szociális</i> tartalma.</p> <p>Az egészséges életmód szokásrendszere, ismérvei.</p> <p>Genetikai ismeretek. Az öröklődés ismerete.</p> <p>Az egészséget fenyegető tényezők ismerete.</p> <p>Fertőzések, járványok, betegségek megelőzésének módjai. Balesetek megelőzése.</p> <p>Szenvedélybetegség – drogfüggőség Kísértésnek kitéve (döntéshozás lehetőségei, lépései, kockázatvállalás szükségessége és veszélyei)</p> <p>Egészségmegőrző választásaink – értéksorrend – illetve tévedéseink következményei.</p> <p>Egészséges és biztonságos élet, életrend, életritmus.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p>Ismerje saját testét, személyiségjegyeit, tudja mire képes. Önismeret, önkontroll, önértékelés, önbizalom helyes aránya. Önnevelési készség kialakítása. Hangulatait, idegrendszeri változásait tudja kezelni. Legyen képes a szorongás, a stressz, a feszültség leküzdésére. Ismerje a fáradtság oldásának módszereit.</p> <p>Jó és rossz életvitel, szokások felismerése a saját életében. Káros szenvedélyek kiiktatása életedből. A kísértés veszélyei, azok elkerülésének módja.</p> <p>Egészséges életvitel kialakítása. Egészséges táplálkozási szokások megismerés. A sport szerepe, élete része legyen.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> irodalmi és hétköznapi szövegek értelmezése.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> higiénikus környezet.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> a mozgás, a sport szeretete, csapatjátékok.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Egészséges életmód, életvitel, káros szenvedélyek.</p>
<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Jelenismeret, felelős állampolgár nevelése, globális problémák (5. témakör)</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A 9. évfolyam tematikai egységeiben szerzett tudás és tapasztalat.</p>
<p>Órakeret 5 óra</p>	

<p>A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>A múlt és a jelen kapcsolata. A nyelv, a táj, a kultúra szerepe egy nép életében, Hazánk jelenlegi állapota és belátható jövője. A rendszerváltás óta eltelt időszak tapasztalatai. Többpártrendszer, parlamenti demokrácia. Vállalkozások, privatizáció, munkanélküliség.</p> <p>Állampolgári jogok és kötelességek ismerete. Azok gyakorlása és tisztelete. Alapszintű ismeretek szerzése a törvények (jogalkotás) világáról. Nytottság a hátrányos helyzetű rétegek ügye iránt. Érdeklődés, fogékonyság a társadalom jelenségei, problémái iránt.</p> <p>A globális kérdések minden egyes embert érintenek. „A gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan” szlogen értelmezése. A természeti környezet, az ökológiai egyensúly védelme. Környezetünkben fellépő agresszivitás elítélése, azok elleni fellépés. A jövő generáció sorsa a világban. A nemzetek egyenjogúsága. A háború és béke kérdése.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p>Tudjon eligazodni a jelen társadalmi változásaiban, ellentmondásaiban. Az összetartozás, a hazaszeretet érzésének kifejlesztése. Politikai, gazdasági nézeteit tudja világosan, érthetően kifejezni, döntéseit érvekkel alátámasztani. Közvélemény, közhangulat szerepe. Optimista embertípus kialakítása.</p> <p>Ismerje jogait és kötelességeit. Tudja mi a demokrácia és éljen az általa nyújtott lehetőségekkel. Érzékeny legyen a társadalmi problémákra.</p> <p>Felelősek vagyunk a világot (szűkebb értelemben), a környezetünkért és a jövő generáció sorsáért. Az agresszió elítélése. Egyenjogúság elismerése. Aktuális események a világban. Önálló vélemények.</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> nemzetünk történelmének fontosabb eseményei, kiemelkedő személyiségei; állampolgári jogok és kötelességek.</p> <p><i>Matematika:</i> diagramok és grafikonok értelmezése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Hazaszeretet, alkotmány, törvény, rendelet, jogok, kötelességek, demokrácia.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A tanulók teljesítményének az értékelése (6. témakör)</p>	<p>Órakeret 2 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A 9. évfolyam tematikai egységeiben szerzett tudás és tapasztalat.</p>	
<p>A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>Az önértékeléshez és egymás értékeléséhez szükséges képességek, kompetenciák. fejlesztése (pl. kommunikációs, szociális kompetenciák). A tanulók féléves és éves teljesítményének (magatartásának és szorgalmának, tanuláshoz való viszonyuknak) az értékelése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Részvétel az értékelésben (önértékelés, egymás értékelése). Véleményét kulturáltan közölje és mások értékelését higgadtan fogadja.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> kulturált kommunikáció.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Külső és belső értékelés.</p>	

11. ÉVFOLYAM

Óraszám: 1 óra/hét
36 óra/év

Az éves óraszám felosztása

	Témakörök	Óraszám
1.	Iskolakezdés	3
2.	Önismeret, pályaeorientáció, a tanulás tanulása,	6
3.	Társas kapcsolatok, konfliktuskezelés, viselkedéskultúra	10
4.	Egészséges életre nevelés, egészségvédelem	10
5.	Jelenismeret, felelős állampolgár nevelése, globális problémák	5
6.	A tanulók teljesítményének értékelése	2
	Összesen	36

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Iskolakezdés (1. témakör)	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A 9. és 10. évfolyam tematikai egységeiben szerzett tudás és tapasztalat.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az iskolai életet szabályozó, mindennapi dokumentumok átismétlése, változások megismerése. A társas aktivitás fejlesztése. Írott és íratlan szabályok ismételt megbeszélése, betartásukra vonatkozó igény megerősítése, hasznuk, értelmük belátása.	
<i>Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>		Kapcsolódási pontok
A házirend és az egyéb szabályzatok ismétlése, felelevenítése. Szervezési feladatok elvégzése. A különböző felelősök előző évi munkájának értékelése, új tisztségviselők választása. Magatartási, viselkedési, udvariassági alapszabályok A beszélgetés, vitatkozás alapszabályai		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> hétköznapi és hivatalos szövegek, dokumentumok értelmezése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szabály, norma, felelősség, hagyomány, beszélgetési és vitatkozási kultúra.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önismeret, pályaeorientáció, a tanulás tanulása (2. témakör)	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A 9. és 10. évfolyam tematikai egységeiben szerzett tudás és tapasztalat.	

<p>A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>Pozitív-negatív, reális-irreális énkép. A helyes önismeretre alapozott törekvés a saját testi, lelki és társas szükségletek mértéktartó és harmonikus kielégítésére. Élettervek, karriertervek. Álláskeresési módszerek, technikák, az álláskeresés során követendő magatartási, viselkedési normák. Információszerzés a munkaügyi központoktól. Tájékozódás a munkaerőpiacon, munkaerő túlkínálat, munkanélküliség. Piacképes és nem piacképes tudások (idegen nyelvismeret, számítástechnikai ismeret, kreativitás, rugalmasság stb.) A helyes tanulási módszerek ismerete, alkalmazása. Kudarccok a tanulásban, azok elviselése, okainak keresése, a saját felelősség belátása. A kudarcnak tanulságainak haszná. az önnevelésben. Egészséges önbizalom, ambíció, céltudatosság.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Helyes önismerettel rendelkezzen. Törekedjen a személyisége folyamatos karbantartására. Optimista életszemlélet, reális élettervek kialakítására legyen képes. Megfelelő viselkedési kultúrával rendelkezzen álláskeresésnél. Ismerje saját piacképes értékeit. Ismerje a munkaerő piacot! Helyes tanulási módszereket alakítson ki. Ismerje el a kudarcait, lássa be a hibáit. Önnevelésre készítetés. Céltudatosság kialakítása.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés. <i>Matematika:</i> grafikonok értelmezése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Önismeret, önbizalom, ambíció, céltudatosság.</p>	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Társas kapcsolatok a családban, konfliktuskezelés, viselkedéskultúra (3. témakör)	
Előzetes tudás	<p>A 9. és 10. évfolyam tematikai egységeiben szerzett tudás és tapasztalat.</p>	

<p>A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>Egyén és közösség Az egyén és közösség együttműködéséhez szükséges szabályozók ismerete, szerepük tisztázása. (erkölcs, jog, törvények, szabályok, házirend) Az egyén és a közösségi érdekek egybeesése, ellentétei. A különböző érdekek képviselése, az érdekegyeztetés lehetőségei. A harmonikus társas kapcsolatok létrejöttéhez szükséges tulajdonságok, képességek (kedvesség, figyelmesség, udvariasság, tisztelet, kímélet, tapintat, empátia, méltányosság, tolerancia, segítőkészség stb.) A konfliktusokat előidéző eredményező jelenségek, azok gátlásokat okozó formái. (másság, bűnbakképzés, képesség hiány, kevés siker stb.) Az agresszivitás szerepe a konfliktusban. Az agresszivitás okai: negatív minták, frusztráltság. Közlekedési kultúra. Tájékozódás ismeretlen városokban, országokban. A közlekedés szabályainak ismerete. Magatartási követelmények a közlekedésben (gyalogos, autós, tömegközlekedés) Az agresszió veszélyei a közlekedés során, megelőzésének, kivédésének lehetőségei Balesetek megelőzése, segítségnyújtás a balesetet szenvedőknek. A közlekedési szabályok megszegésének, a balesetet okozás hatósági és jogi következményei.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p> <p>Ismerje meg az iskola törvényeit, írott és íratlan szabályait. A házirendet tartsa be! Ismerje meg az egyén és a közösségi érdekek összeegyeztetésének lehetőségeit. Önnevelés, sajátítsa el a társas kapcsolatok létrejöttéhez szükséges normák alapjait. Ismerje el a másságot. Az emberi értékek megláttatása. A konfliktuskezelés módszereit ismerje és alkalmazza. Egészséges vitakultúra kialakításának képességét sajátítsa el. Közlekedési kultúra kialakítása. (Udvarias, türelmes) Az agresszió kivédése. Szabályos, türelmes, kultúrált vezetési stílus kialakítására törekedjen. Felelősség a közlekedésben.</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> egyének és közösségek szerepe a történelemben. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> konfliktusok ábrázolása az irodalmi/művészeti alkotásokban.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Közösségi érdek, közös cél, felelősség, konfliktus, udvariasság, viselkedéskultúra.</p>	
<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Az egészséges életre nevelés, egészségvédelem (4. témakör)</p>	<p>Órakeret 10 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A 9. és 10. évfolyam tematikai egységeiben szerzett tudás és tapasztalat.</p>	

<p>A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>A harmonikus személyiség kialakítása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Emberismeret, empátiakészség, figyelmesség, tapintat, alkalmazkodási készség rugalmasság, ugyanakkor az autonómia megőrzésére irányuló belső stabilitás. - Az önálló döntés képessége, a lehetőségek mérlegelése, a személyes felelősségvállalás tetteinkben. - A művészi önkifejezés, a humor, a játék, a műélvezet, mint a lelki egészség helyreállításának, a feszültségek oldásának eszközei. <p>Szexuális kultúra:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Saját testének ismerete, elfogadása. - A gyakran változtatott partnerkapcsolatok konfliktusai, veszélyei. - Az abortusz körüli viták. <p>Leválás a családról, önállósodás kezdete: „Az érettség az a képességünk, hogy akkor is helyesen cselekszünk, ha azt szüleink ajánlják.”</p> <p>Én és barátaim (barátom) elfogadás, kizárás: A választás alapját szolgáló értékek, tulajdonságok tisztázása, elvárások:</p> <ul style="list-style-type: none"> - adni (nyújtani, segíteni, támogatni) - kapni (kölcsonosság, nyitottság) - bizalom <p>Egészséges és biztonságos élet: Stresszhelyzetek. Kezelésük, egészséges megoldások. Problémás helyzetek megoldása kölcsönös előnyökkel. Nehéz beszédtemák (válás a családban, anyagi gondok, halálesetek)</p> <p>Szokások szerepe életünkben: A rossz szokásoktól kellő motiváció, önnevelés, akaraterő segítségével megszabadulhatunk.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Szokás - Hozzászokás (addikció) - Szenvedély <p>Droghasználat következményei:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A droghasználó magatartásváltozása. - A szenvedélybeteg és családja kapcsolata, kapcsolatuk a külvilággal. <p>A médiák osztályozása. Reklámkezelési stratégiák megismerése. A hirdetésekben rejtett üzenetek, befolyásolási szándék felismertetése. Kritikus gondolkodás fejlesztése. A tudatos vásárlói attitűd megalapozása.</p>
--	--

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Harmonikus személyiség kialakítására való törekvés. Felelősségvállalásra törekvés. Harmonikus lelki élet kialakításának feltételei. A szexuális élet veszélyei, következmények. Felelősség a párválasztásban. Döntőképesség fejlesztése. Helyes értékrend kialakítása A barátság fogalma. Empátiakészség kiépítése. Egészséges és biztonságos életre való igény kialakítása. A tanuló képes rossz szokásai felismerésére. Az akaraterő fejlesztése, erősítése. Kitartásra nevelés A káros szenvedély megelőzésére törekvés. A médiák szándékának felismerése. Ítéletalkotás, saját vélemény kialakítása. Kritikus gondolkodás fejlesztése. A tudatos vásárlói szemlélet elsajátítása – mi fontos és mi nem?</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> irodalmi és hétköznapi szövegek értelmezése. <i>Biológia-egészségtan:</i> az emberi test, testi-lelki egészség. <i>Testnevelés és sport:</i> a mozgás, a sport szeretete, csapatjátékok.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Harmonikus személyiség, egészséges életmód, életvitel, káros szenvedélyek, tudatos vásárló	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Jelenismeret, felelős állampolgár nevelése, globális problémák (5. témakör)	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A 9. és 10. évfolyam tematikai egységeiben szerzett tudás és tapasztalat.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>Ember és társadalom. Magyarország és Európa. Kapcsolódás a nagyvilághoz. A demokrácia ismérvei. Össztársadalmi érdekek és az egyén érdekeinek összehangolása. Jogok és kötelességek gyermeki-, emberi-, diákjogok ismerete. Személyiségi jogaink tisztelete. Európai identitástudat, európai hagyományok, európai kulturális örökség. Az Európához való csatlakozás kérdése. Magyarország az Európai Unióban.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Tudjon eligazodni a társadalom változásaiban, ellentmondásaiban. Saját álláspontot alakítson ki a történésekkel kapcsolatban. Legyen képes az egyéni és össznépi érdekek összehangolására. Jogok és kötelességek ismerete, érvényesítése Európai polgárrá válni. Hol a helyünk a világban. Én és a politika – a nagypolitikától a helyi politikáig, az érdekképviselő eltérő szintjei és színterei; összehasonlítás, megkülönböztetés, az alapfogalmak megismerése, megértése konkrét példák, esetek alapján. Személyes felelősség, egyéni aktivitás kialakítása.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az EU történelmének fontosabb eseményei. <i>Matematika:</i> diagramok és grafikonok értelmezése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Európai Unió, demokrácia, jogok, kötelességek.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A tanulók teljesítményének az értékelése (6. témakör)	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A 9. és 10. évfolyam tematikai egységeiben szerzett tudás és tapasztalat.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az önértékeléshez és egymás értékeléséhez szükséges képességek, kompetenciák. fejlesztése (pl. kommunikációs, szociális kompetenciák). A tanulók féléves és éves teljesítményének (magatartásának és szorgalmának, tanuláshoz való viszonyuknak) az értékelése.	
<i>Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>		Kapcsolódási pontok
Részvétel az értékelésben (önértékelés, egymás értékelése). Véleményét kulturáltan közölje és mások értékelését higgadtan fogadja.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> kulturált kommunikáció.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Külső és belső értékelés.	

12. ÉVFOLYAM

Óraszám: 1 óra/hét
31 óra/év

Az éves óraszám felosztása

	Témakörök	Óraszám
1.	Iskolakezdés	3
2.	Önismeret, pályorientáció, a tanulás tanulása,	5
3.	Társas kapcsolatok, konfliktuskezelés, viselkedéskultúra	7
4.	Egészséges életre nevelés, egészségvédelem	10
5.	Jelenismeret, felelős állampolgár nevelése, globális problémák	5
6.	A tanulók teljesítményének értékelése	1
	Összesen	31

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Iskolakezdés (1. témakör)	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A 9. 10. és 11. évfolyam tematikai egységeiben szerzett tudás és tapasztalat.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az iskolai életet szabályozó, mindennapi dokumentumok átismétlése, változások megismerése. A társas aktivitás fejlesztése. Írott és íratlan szabályok ismételt megbeszélése, betartásukra vonatkozó igény megerősítése, hasznuk, értelmük belátása.	
<i>Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>		Kapcsolódási pontok
A házirend és az egyéb szabályzatok ismétlése, felelevenítése. Szervezési feladatok elvégzése. A különböző felelősök előző évi munkájának értékelése, új tisztségviselők választása. Magatartási, viselkedési, udvariassági alapszabályok A beszélgetés, vitatkozás alapszabályai		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> hétköznapi és hivatalos szövegek, dokumentumok értelmezése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szabály, norma, felelősség, hagyomány, beszélgetési és vitatkozási kultúra.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önismeret, pályorientáció, a tanulás tanulása (2. témakör)	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A 9. 10. és 11. évfolyam tematikai egységeiben szerzett tudás és tapasztalat.	

A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>Személyiségjegyeim, képességeim ismerete. Terveim, sorsom tudatos alakítása Önbecsülés, hit saját erőmben.</p> <p>Érettséget jellemző készségek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - irányított, összpontosított figyelem - helyes önértékelés - problémamegoldó készség - dönteni tudás - reális célok - felelősségvállalás - kitartás - jó kapcsolat a családdal, baráttal, barátnővel <p>Tanulási korlátaink. Reális, egészséges önbizalom, ambíció, céltudatosság. Teljesítményeim felmérése. <i>LLL – Lifelong learning.</i></p> <p>Pályaválasztás</p> <ul style="list-style-type: none"> - Képességek (erősségeim, gyengéim) készségek - Erőfeszítés – fejlődés - Tervezés – cél – megvalósítás – siker
---	--

<i>Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
<p>Helyes „énkép” kialakítása. Reális élettervek. Értékeim helyes mérlegelése.</p> <p>Érettséget jellemző készségek kialakítása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - képes irányított, összpontosított figyelemre, - helyes az önértékelése, - képes a konstruktív problémamegoldásra, - képes helyesen dönteni, - reális célokat tűz ki maga elé, - képes a felelősségvállalásra, - kitartó, - képes jó kapcsolatot fenntartani a családdal, baráttal, barátnővel. <p>Saját korlátainak, képességeinek ismerete. Képes lehetőségei szerinti, egészséges rivalizálásra, törtetésre. Folyamatos önértékelésre, önfejlesztésre képes. Céljai elérése érdekében képes erőfeszítést tenni. Képes a siker okos megélésére.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés.</p> <p><i>Matematika:</i> grafikonok értelmezése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Önismeret, önbizalom, ambíció, céltudatosság.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Társas kapcsolatok a családban, konfliktuskezelés, viselkedéskultúra (3. témakör)	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A 9. 10. és 11. évfolyam tematikai egységeiben szerzett tudás és tapasztalat.	

<p>A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>Az iskolán és a családon kívüli kapcsolatok (sportegyesület, vallási közösségek, stb.)</p> <p>Az ifjúsági szubkultúra hatásai: divatos beszédstílus, viselkedési formák, szokások, szabadidős programok mikéntje.</p> <p>Szerelem, partnerkapcsolat.</p> <p>A tartalmas, gazdagító partnerkapcsolat feltételei. A kapcsolat feltételei. A kapcsolatok kezelésének feltételei.</p> <p>Az agresszivitás a konfliktus megoldásában társadalmi jelenség</p> <p>A demokrácia mint potenciális konfliktusforrás.</p> <p>Demokrácia az osztályban, az iskolában.</p> <p>(Közös szabályok alkotása és azok működtetése, diákönkormányzat kiépítése, működése, a felelősség megosztása, vállalása).</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Felelősséggel vállalja a külső kapcsolatait.</p> <p>A kapcsolat feltételeit tudja magáévá tenni.</p> <p>Legyen képes tartós kapcsolatok kialakítására, felelősségteljes párválasztásra.</p> <p>Az agresszivitás leküzdésére törekvés.</p> <p>Egészséges vitakultúra kialakítása.</p> <p>Tárgyalási technikák ismerete.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>érvelési, tárgyalási technikák;</p> <p>érvek – ellenérvek.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Felelősség, partnerkapcsolat, vitakultúra, érvelés, tárgyalás.</p>	
<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Az egészséges életre nevelés, egészségvédelem (4. témakör)</p>	
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A 9. 10. és 11. évfolyam tematikai egységeiben szerzett tudás és tapasztalat.</p>	
		<p>Órakeret 10 óra</p>

<p>A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>Élményképesség, érzelmi jelenlét mindabban, ami történik velünk. Pozitív és negatív élmények feldolgozásának képessége.</p> <p>Saját magunk tisztelete, méltósága, egyéniségünk vállalása. Az emberi kapcsolatok értékeinek elfogadása.</p> <p>A lelki kiegyensúlyozottságot veszélyeztető tényezőkkel szembeni tudatos védekezés, a káros hatások ellensúlyozására törekvés.</p> <p>Vigyázok magamra, vigyáznak rám:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Szeretet - Bizalom – rászolgál /visszaél - Felelősség <p>Szeretet, szerelem megkülönböztető jegyei. A <i>szerelem</i> vágyban, odaadásban megnyilatkozó nemi vonzalmon alapuló érzelem. A testi kapcsolatokról komolyan, felelősséggel. A harmonikus partnerkapcsolat, szexuális kapcsolat ismérvei. A szexuális kapcsolat örömei, kockázatai (nem kívánt terhesség, nemi betegség, AIDS-fertőzés). Az „optimális” családtervezés lehetősége Szexuális rendellenességek. A nemi betegségek és nemi magatartás összefüggései</p> <p>Egészségkárosító szokások, szenvedélyek kialakulásának megelőzése, gyógyítása. Mértéktelen kávé- és alkoholfogyasztás Gyógyszerek, kábítószeres fogyasztása. Az alkoholizmus és a drogfüggőség kezelése.</p> <p>Drogok és a társadalom: A szenvedélybetegségek kialakulása háttérben álló egyéni és közösségi befolyásoló tényezők felismertetése. Találjon az egyén más alternatívát a szenvedélybetegségek helyett.</p> <p>Tolerancia a betegekkel, a rászorulókkal Életvitelmunkák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - alkotó (produktív) - sodródó (nonproduktív) - destruktív (romboló) <p>Testi – lelki fejlődés. Egyéni céljaink. „Mindannyian ugyanazon az ég alatt élünk, de nem ugyanazt a horizontot látjuk.”</p>
--	---

<i>Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>		Kapcsolódási pontok
<p>Érzelmi gazdagság kialakítása. Élje át a vele történeteket.</p> <p>Az emberi méltóság tiszteletben tartására törekvés önmaga és mások irányában.</p> <p>Védekezzen a káros lelki egyensúlyát veszélyeztető tényezők ellen. Harmóniára törekvés, kapcsolatait érzelmi alapokon nyugodjanak. Bizalom – őszinteség a kapcsolataiban</p> <p>Felelős testi kapcsolat szépségei.</p> <p>A szerelem fontossága a testi kapcsolatban.</p> <p>Mértéktartásra törekvés az élvezetek terén.</p> <p>A szenvedélybetegségek elkerülésének módjai.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> irodalmi és hétköznapi szövegek értelmezése.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> az emberi test, testi-lelki egészség.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> a mozgás, a sport szeretete, csapatjátékok.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Harmonikus személyiség, egészséges életmód, életvitel, káros szenvedélyek, tudatos vásárló	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Jelenismeret, felelős állampolgár nevelése, globális problémák (5. témakör)	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A 9. 10. és 11. évfolyam tematikai egységeiben szerzett tudás és tapasztalat.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>Gazdasági változások hazánkban. Hazánkban végbemenő társadalmi változások. Ki hogyan éli és élte át a változásokat.</p> <p>Jogok és kötelességek a demokráciában. Az egyén személyiségi jogainak tisztelete. Érdekelismerés, érdekképviselés, érdekérvényesítés, önszerveződés, a kisebbségi vélemények létjogosultságának elismerése. Igény az erkölcsös kultúrált vitára. A tévedés belátásának fontossága. Kompromisszumra való törekvés. Célszerű megállapodás keresés.</p> <p>Honvédelem és erőszakmentesség. A katonai szolgálat megítélése (megtagadók). Számítógépes hálózatok, az Internet szerepe a nemzetközi kapcsolatok alakulásában.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Tudjon eligazodni a gazdasági és társadalom változásokban. Saját álláspontot alakítson ki a történésekkel kapcsolatban.</p> <p>Legyen képes az egyéni és össznépi érdekek összehangolására. Jogok és kötelességek ismerete, érvényesítése</p> <p>Vitakészség kialakítása. Készség a tévedés elismerésére. Kompromisszumra való készség kialakítása</p> <p>Európai polgárrá válni. Hol a helyünk a világban. Én és a politika – a nagypolitikától a helyi politikáig, az érdekképviselés eltérő szintjei és színterei; összehasonlítás, megkülönböztetés, az alapfogalmak megismerése, megértése konkrét példák, esetek alapján. Felelős egyéni döntés képességének kialakítása</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> nemzetünk történelmének fontosabb eseményei, kiemelkedő személyiségei; állampolgári jogok és kötelességek.</p> <p><i>Matematika:</i> százalékszámítás, diagramok és grafikonok értelmezése.</p>
Kulcsfogalmak/fogalmak	Egyéni és közösségi érdekek, demokrácia, jogok, kötelességek, Európai Unió, egyéni felelősség, politikai alapfogalmak.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A tanulók teljesítményének az értékelése (6. témakör)	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	A 9. 10. és 11. évfolyam tematikai egységeiben szerzett tudás és tapasztalat.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>Az önértékeléshez és egymás értékeléséhez szükséges képességek, kompetenciák. fejlesztése (pl. kommunikációs, szociális kompetenciák). A tanulók féléves és éves teljesítményének (magatartásának és szorgalmának, tanuláshoz való viszonyuknak) az értékelése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Részvétel az értékelésben (önértékelés, egymás értékelése). Véleményét kulturáltan közölje és mások értékelését higgadtan fogadja.</p>		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> kulturált kommunikáció.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Külső és belső értékelés.	

13. ÉVFOLYAM

Óraszám: 1 óra/hét
31/36 óra/év

Az éves óraszám felosztása

	Témakörök	Óraszám
1.	Iskolakezdés	3/3
2.	Önismeret, pályaorientáció, a tanulás tanulása,	5/6
3.	Társas kapcsolatok, konfliktuskezelés, viselkedéskultúra	7/10
4.	Egészséges életre nevelés, egészségvédelem	10/10
5.	Jelenismeret, felelős állampolgár nevelése, globális problémák	5/5
6.	A tanulók teljesítményének értékelése	1/2
	Összesen	36

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Iskolakezdés (1. témakör)	Órakeret 3/3 óra
Előzetes tudás	A különböző iskolákban 9 - 12. évfolyamokon szerzett tudás és tapasztalat.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az iskolai életet szabályozó, mindennapi dokumentumok megismerése. A társas aktivitás fejlesztése. Írott és íratlan szabályok ismételt megbeszélése, betartásukra vonatkozó igény megerősítése, hasznuk, értelmük belátása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A házirend és az egyéb szabályzatok ismertetése. Szervezési feladatok elvégzése. Tisztségviselők, ODB választása, feladatuk ismertetése. Magatartási, viselkedési, udvariassági alapszabályok A beszélgetés, vitatkozás alapszabályai		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> hétköznapi és hivatalos szövegek, dokumentumok értelmezése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szabály, norma, felelősség, hagyomány, beszélgetési és vitatkozási kultúra.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önismeret, pályaorientáció, a tanulás tanulása (2. témakör)	Órakeret 5/6 óra
Előzetes tudás	A különböző iskolákban 9 - 12. évfolyamokon szerzett tudás és tapasztalat.	

<p>A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>Pozitív-negatív, reális-irreális énkép. A helyes önismeretre alapozott életervek, karriertervek kialakítása. Önálló célmeghatározás. Életervek, karriertervek. Álláskeresési módszerek, technikák, az álláskeresés során követendő magatartási, viselkedési normák. Információszerzés a munkügyi központoktól. Tájékozódás a munkaerőpiacon, munkaerő túlkínálat, munkanélküliség. Piacképes és nem piacképes tudások (idegen nyelvismeret, számítástechnikai ismeret, kreativitás, rugalmasság stb.) Egészséges önbizalom, ambíció, céltudatosság.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>Helyes önismerettel rendelkezzen. Törekedjen a személyisége folyamatos karbantartására. Optimista életszemlélet, reális életervek kialakítására legyen képes. Megfelelő viselkedési kultúrával rendelkezzen álláskeresésnél. Ismerje saját piacképes értékeit. Ismerje a munkaerő piacot! Céltudatosság kialakítása.</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés. <i>Matematika:</i> grafikonok értelmezése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Önismeret, önbizalom, ambíció, céltudatosság.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Társas kapcsolatok a családban, konfliktuskezelés, viselkedéskultúra (3. témakör)	Órakeret 7/10 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A különböző iskolákban 9 - 12. évfolyamokon szerzett tudás és tapasztalat.</p>	
<p>A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>Egyén és közösség: Az egyén és közösség együttműködéséhez szükséges szabályozók ismerete, szerepük tisztázása. (erkölcs, jog, törvények, szabályok, házirend) Az egyén és a közösségi érdekek egybeesése, ellentétei. A különböző érdekek képviselője, az érdekegyeztetés lehetőségei. A harmonikus társas kapcsolatok létrejöttéhez szükséges tulajdonságok, képességek (kedvesség, figyelmesség, udvariasság, tisztelet, kímélet, tapintat, empátia, méltányosság, tolerancia, segítőkészség stb.) A konfliktusokat előidéző eredményező jelenségek, azok gátlásokat okozó formái. (m, képesség hiány, kevés siker stb.) Az agresszivitás szerepe a konfliktusban. Az agresszivitás okai: negatív minták, frusztráltság.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Ismerje meg és tartsa be a magatartási, viselkedési, udvariassági alapszabályokat az álláskeresés során, új közösségben, új munkahelyen. Ismerje a külső megjelenés szerepét a siker elérésében (első benyomás). Ismerje az egyén és közösség együttműködéséhez szükséges szabályokat, (erkölcs, jog, törvények), a leggyakoribb törvényszegéseket és következményeiket. Ismerje meg az egyén és a közösségi érdekek összeegyeztetésének lehetőségeit. Önnevelés, sajátítsa el a tartós társas kapcsolatok létrejöttéhez szükséges normák alapjait. Legyen képes harmonikus kapcsolatokat létesíteni családon belül és kívül. A konfliktuskezelés módszereit ismerje és alkalmazza. Egészséges vitakultúra kialakításának képességét sajátítsa el.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> egyének és közösségek szerepe a történelemben. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> konfliktusok ábrázolása az irodalmi/művészeti alkotásokban.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kommunikáció, intelligencia, őszinteség, beilleszkedés, kapcsolatteremtés. Közösségi érdek, közös cél, felelősség, konfliktus, konstruktív konfliktuskezelés, udvariasság, viselkedéskultúra.
------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az egészséges életre nevelés, egészségvédelem (4. témakör)	Órakeret 10/10 óra
Előzetes tudás	A különböző iskolákban 9 - 12. évfolyamokon szerzett tudás és tapasztalat.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>Felnőttkori sajátosságok: Testi jellemzők ismerete, pszichikus folyamatok megértése.</p> <p>Testi-lelki egészségre való törekvés, egészséges életmód, életvitel kialakításának lehetősége. Egészséges táplálkozás, testedzés, pihenés. Harmonikus életvitel kialakítása.</p> <p>Stresszkerülés, stresszoldás, fáradtság leküzdése</p> <p>Önálló élet kialakítása. Az egyéni és szakmai célok összehangolása. Stabil értékrendek kialakítása</p> <p>Szeretet-szerelem. Tartós kapcsolat kialakítása. Családalapítás, felelősség. Kiegyensúlyozott családi életre való törekvés.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Ismerje a felnőtté válás testi lelki folyamatait</p> <p>Törekedjen az egészséges életre. Legyen képes egészséges életmód és harmonikus életvitel kialakítására.</p> <p>Figyeljen a táplálkozására, törekedjen a rendszeres testedzésre és legyen képes szabadideje megfelelő eltöltését tudatosan megtervezni.</p> <p>Ismerje a stresszkerülés, stresszoldás technikáit, legyen képes a fáradtság leküzdésére. Legyen képes rossz szokásai felismerésére, a szenvedélybetegségek elkerülésére.</p> <p>Egészséges és biztonságos életre való igény kialakítása.</p> <p>Legyen képes az egyéni és szakmai céljai összehangolására, stabil értékrend kialakítására.</p> <p>Legyen képes stabil kapcsolatok kialakítására. Kiegyensúlyozott családi életre törekedjen. Legyen képes a családon belüli konfliktuskezelésre.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> irodalmi és hétköznapi szövegek értelmezése.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> az emberi test, testi-lelki egészség.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> a mozgás, a sport szeretete, csapatjátékok.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Harmonikus személyiség, egészséges életmód, életvitel, káros szenvedélyek	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Jelenismeret, felelős állampolgár nevelése, globális problémák (5. témakör)	Órakeret 5/5 óra
Előzetes tudás	A különböző iskolákban 9 - 12. évfolyamokon szerzett tudás és tapasztalat.	

<p>A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>Ember és társadalom. Alkotmányosság, törvényesség, az állampolgári jogok és kötelességek. Magyarország az Európai Unióban. Európai identitástudat, európai hagyományok, európai kulturális örökség. „Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan!” Aktuális globális kérdések megbeszélése. Felelősség a jövőnkért. Tudatos vásárlói attitűd kialakítása Biztonságos nyaralás, utazás, szórakozás</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>Alapszintű ismeretek szerzése a törvények (jogalkotás) világáról. Jogok és kötelességek ismerete, érvényesítése. Részvétel a közéletben, a politikai életben. Tudjon eligazodni a társadalom változásaiban, ellentmondásaiban. Saját álláspontot alakítson ki a történésekkel kapcsolatban. Európai polgárrá válni. Hol a helyünk a világban. Az Európai Unió polgárait megillető jogok és kötelességek, jogorvoslati lehetőségek ismerete. Környezetvédelem, globális felmelegedés, a Föld lakosságának élelmezési problémái... Vásárlói szokásainak ismerete: mit, miért, honnan vásárol. Felelősségteljes viselkedés kialakítása, önmagáért és társaiért felelősséget vállaló személyiséggé válás</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az EU történelmének fontosabb eseményei. <i>Matematika:</i> diagramok és grafikonok értelmezése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Európai Unió, jogok, kötelességek, tudatos vásárló</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A tanulók teljesítményének az értékelése (6. témakör)	Órakeret 1/2 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A különböző iskolákban 9 - 12. évfolyamokon szerzett tudás és tapasztalat.</p>	
<p>A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>Az önértékeléshez és egymás értékeléséhez szükséges képességek, kompetenciák. fejlesztése (pl. kommunikációs, szociális kompetenciák). A tanulók féléves és éves teljesítményének (magatartásának és szorgalmának, tanuláshoz való viszonyuknak) az értékelése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Részvétel az értékelésben (önértékelés, egymás értékelése). Véleményét kulturáltan közölje és mások értékelését higgadtan fogadja.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> kulturált kommunikáció.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Külső és belső értékelés.</p>	

14. ÉVFOLYAM

Óraszám: 1 óra/hét
31 óra/év

Az éves óraszám felosztása

	Témakörök	Óraszám
1.	Iskolakezdés	3
2.	Önismeret, pályaeorientáció, a tanulás tanulása,	5
3.	Társas kapcsolatok, konfliktuskezelés, viselkedéskultúra	7
4.	Egészséges életre nevelés, egészségvédelem	10
5.	Jelenismeret, felelős állampolgár nevelése, globális problémák	5
6.	A tanulók teljesítményének értékelése	1
	Összesen	31

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Iskolakezdés (1. témakör)	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A 13. évfolyam tematikai egységeiben szerzett tudás és tapasztalat.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az iskolai életet szabályozó, mindennapi dokumentumok átisméltése, változások megismerése. A társas aktivitás fejlesztése. Írott és íratlan szabályok ismételt megbeszélése, betartásukra vonatkozó igény megerősítése, hasznuk, értelmük belátása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A házirend és az egyéb szabályzatok ismétlése, felelevenítése. Szervezési feladatok elvégzése. A különböző felelősök előző évi munkájának értékelése, új tisztségviselők választása. Magatartási, viselkedési, udvariassági alapszabályok A beszélgetés, vitatkozás alapszabályai		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> hétköznapi és hivatalos szövegek, dokumentumok értelmezése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szabály, norma, felelősség, hagyomány, beszélgetési és vitatkozási kultúra.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önismeret, pályaeorientáció, a tanulás tanulása (2. témakör)	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A 13. évfolyam tematikai egységeiben szerzett tudás és tapasztalat.	

<p>A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>Személyiségjegyeim, képességeim ismerete. Terveim, sorsom tudatos alakítása Önbecsülés, hit saját erőmben.</p> <p>Reális, egészséges önbizalom, ambíció, céltudatosság. Teljesítményeim felmérése. Piacképes és nem piacképes tudás.. <i>LLL – Lifelong learning.</i></p> <p>Lehetőségek: továbbtanulás vagy álláskeresés. Munkajogi ismeretek, munkavállalási szerződés. Karriertervek: <ul style="list-style-type: none"> - Képességek (erősségeim, gyengéim) készségek - Erőfeszítés – fejlődés - Tervezés – cél – megvalósítás – siker </p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
<p>Helyes „énkép” kialakítása. Reális élettervek. Értékeim helyes mérlegelése.</p> <p>Saját korlátainak, képességeinek ismerete. Képes az önálló célmeghatározásra, egészséges rivalizálásra, törtetésre. Folyamatos önértékelésre, önfejlesztésre képes. Képes sorsa tudatos alakítására, jövője megtervezésére. Céljai elérése érdekében képes erőfeszítést tenni, hisz a saját erejében. Tisztában van tudása, képességei értékével, törekszik szakmai ismeretei szinten tartására. Képes a siker okos megélésére.</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés.</p> <p><i>Matematika:</i> grafikonok értelmezése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Önismeret, önbizalom, ambíció, céltudatosság, karrierterv</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Társas kapcsolatok a családban, konfliktuskezelés, viselkedéskultúra (3. témakör)	Órakeret 7 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A 13. évfolyam tematikai egységeiben szerzett tudás és tapasztalat.</p>	
<p>A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok</p>	<p>Magatartási, viselkedési, udvariassági alapszabályok álláskereséskor (első benyomás), új közösségben, új munkahelyen. Beilleszkedés, kapcsolatteremtés, őszinteség (első benyomás). Kommunikációs készségek fejlesztése</p> <p>Társas kapcsolatok kiépítése, a kapcsolattartás fontossága. Munkahelyi kapcsolatok, munkahelyi hierarchia. Az együttműködéséhez szükséges szabályok ismerete, (erkölcs, jog, törvények).</p> <p>Munkahelyi konfliktusok és kezelésük. A konstruktív konfliktusmegoldás.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Legyen képes eredményes álláskeresésre és gyors beilleszkedésre.</p> <p>Ismerje az egyén és közösség együttműködéséhez szükséges szabályokat (erkölcs, jog, törvények) és a szabályok áthágásának lehetséges következményeit</p> <p>Legyen képes családon belüli és kívüli kapcsolatok kiépítésére, ismerje fel a kapcsolattartás fontosságát.</p> <p>Legyen képes tartós kapcsolatok kialakítására.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> érvelési, tárgyalási technikák; érvek – ellenérvek.</p>	

<p>Felelősséggel vállalja a külső kapcsolatait. A kapcsolat feltételeit tudja magáévá tenni.</p> <p>Az agresszivitás leküzdésére törekvés. Egészséges vitakultúra kialakítása. Tárgyalási technikák ismerete. Konfliktuskezelési technikák megismerése.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Felelősség, vitakultúra, érvelés, tárgyalás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az egészséges életre nevelés, egészségvédelem (4. témakör)	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A 13. évfolyam tematikai egységeiben szerzett tudás és tapasztalat.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	<p>Felnőttkori sajátosságok: Testi jellemzők ismerete, pszichikus folyamatok megértése.</p> <p>Testi-lelki egészségre való törekvés, egészséges életmód, életvitel kialakításának lehetősége. Egészséges táplálkozás, testedzés, pihenés. Harmonikus életvitel kialakítása.</p> <p>Stresszkerülés, stresszoldás, fáradtság leküzdése</p> <p>Önálló élet kialakítása. Az egyéni és szakmai célok összehangolása. Stabil értékrendek kialakítása</p> <p>Szeretet-szerelem. Tartós kapcsolat kialakítása. Családalapítás, felelősség. Kiegyensúlyozott családi életre való törekvés.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Ismerje a felnőtté válás testi lelki folyamatait</p> <p>Törekedjen az egészséges életre. Legyen képes egészséges életmód és harmonikus életvitel kialakítására.</p> <p>Figyeljen a táplálkozására, törekedjen a rendszeres testedzésre és legyen képes szabadideje megfelelő eltöltését tudatosan megtervezni.</p> <p>Ismerje a stresszkerülés, stresszoldás technikáit, legyen képes a fáradtság leküzdésére. Legyen képes rossz szokásai felismerésére, a szenvedélybetegségek elkerülésére.</p> <p>Egészséges és biztonságos életre való igény kialakítása.</p> <p>Legyen képes az egyéni és szakmai céljai összehangolására, stabil értékrend kialakítására.</p> <p>Legyen képes stabil kapcsolatok kialakítására. Kiegyensúlyozott családi életre törekedjen. Legyen képes a családon belüli konfliktuskezelésre.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> irodalmi és hétköznapi szövegek értelmezése.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> az emberi test, testi-lelki egészség.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> a mozgás, a sport szeretete, csapatjátékok.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Harmonikus személyiség, egészséges életmód, életvitel, káros szenvedélyek	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Jelenismeret, felelős állampolgár nevelése, globális problémák (5. témakör)	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A 13. évfolyam tematikai egységeiben szerzett tudás és tapasztalat.	

A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az Európai Unió jelenével kapcsolatos ismeretek bővítése. Az EU polgárait megillető jogok és kötelességek.	
	A közös érdek és védelmi szervezetek, ET, ENSZ, NATO tevékenységének megismerése	
	Felkészítés a nemzeti és nemzetközi közéletben, politikai életben való részvételre. Választójog, választhatóság hazánkban és Európában. Felelősség a jövőnkért	
	Tájékozódás az aktuális globális kérdésekről. Megoldási lehetőségek keresése hazai és nemzetközi szinten.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Legyen tisztában az Európai Unióban őt megillető jogokkal és kötelességekkel, ismerje a jogorvoslati lehetőséget.</p> <p>Tudjon eligazodni a gazdasági és társadalom változásokban. Saját álláspontot alakítson ki a történésekkel kapcsolatban.</p> <p>Én és a politika – a nagypolitikától a helyi politikáig, az érdekképviselő eltérő szintjei és színterei; összehasonlítás, megkülönböztetés, az alapfogalmak megismerése, megértése konkrét példák, esetek alapján.</p> <p>Legyen képes az egyéni és össznépi érdekek összehangolására.</p> <p>Legyen tájékozott az aktuális globális kérdésekről. Igyekezzen saját lehetőségeinek megfelelően védeni mikrokozmoszát.</p> <p>Felelős egyéni döntés képességének kialakítása</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> nemzetünk történelmének fontosabb eseményei, kiemelkedő személyiségei; állampolgári jogok és kötelességek.</p> <p><i>Matematika:</i> százalékszámítás, diagramok és grafikonok értelmezése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyéni és közösségi érdekek, demokrácia, jogok, kötelességek, Európai Unió, egyéni felelősség, politikai alapfogalmak.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A tanulók teljesítményének az értékelése (6. témakör)	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	A 13. évfolyam tematikai egységeiben szerzett tudás és tapasztalat.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az önértékeléshez és egymás értékeléséhez szükséges képességek, kompetenciák. fejlesztése (pl. kommunikációs, szociális kompetenciák). A tanulók féléves és éves teljesítményének (magatartásának és szorgalmának, tanuláshoz való viszonyuknak) az értékelése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Részvétel az értékelésben (önértékelés, egymás értékelése). Véleményét kulturáltan közölje és mások értékelését higgadtan fogadja.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> kulturált kommunikáció.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Külső és belső értékelés.	